

HKL:N JA HSL:N YHTEISTYÖPÖYTÄKIRJA JOKERI-LINJAN KALUSTOHANKINNAN PERIAATTEISTA

1. Osapuolet

Helsingin Seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos (HKL)

2. Pöytäkirjan tarkoitus

Helsingin ja Espoon valtuustot ovat hyväksyneet Raide-Jokerin hanke-suunnitelman päätöksillään 15.6.2016 (178 §)/Helsinki ja 13.6.2016 (84 §)/Espoo:

Helsingin kaupunki (HKL) ja Espoon kaupunki tulevat tekemään Raide-Jokeri -linjan toteuttamisesta Yhteistyösopimuksen, jäljempänä RJ-Yhteistyösopimus, niin, että Raide-Jokeri -hanke toteutetaan HKL:n organisaatiossa olevan erillisen projektiorganisaation, jäljempänä Projektioorganisaatio, toimesta.

Helsingin ja Espoon keskinäinen RJ-Yhteistyösopimus määrittää myös alustavasti tulevassa liikennöintivaiheessa noudatettavat Raide-Jokerin hallinnoinnin ja ylläpidon periaatteet. Näistä asioista tullaan tekemään Helsingin ja Espoon kesken uusi erillinen yhteistyösopimus ennen Raide-Jokerin matkustajaliikenteen alkamista.

HSL ja HKL sopivat tällä yhteistyöpöytäkirjalla Raide-Jokeri -linjan kalustohankinnan periaatteista, jäljempänä Yhteistyöpöytäkirja, erityisesti seuraavista asioista:

- Raide-Jokerin liikennöintiä varten tarvittavien raitiovaunujen hankintaan liittyvistä periaatteista ja hankinnasta niin, että ko. raitiovaunuja voidaan käyttää koko niiden elinkaaren ajan pääkaupunkiseudun raitioliikenteessä
- Raide-Jokerin liikennöintiä varten tarvittavien varikkotilojen rakentamisesta niin, että varikkotilat palvelevat koko niiden suunnittelun, tarkoituksenmukaisen käyttöiän ajan pääkaupunkiseudun raitiotieliikennettä sen mukaan kuin asiasta tarkemmin sovitaan.

Osapuolet tekevät pöytäkirjan periaatteiden ja ehtojen mukaisen sopimuksen sen jälkeen, kun HKL:n johtokunta on päättänyt Raide-Jokerin raitiovaunujen hankinnasta. Sopimuksella pöytäkirjaa vielä täsmennetään.

3. Raide-Jokeri-linjan raitiovaunuja koskeva hankepäätös ja raitiovaunujen hankinta

HKL valmistelee Helsingin kaupunginvaltuuston päätettäväksi Raide-Jokerin raitiovaunuja koskevan hankepäätöksen ja hankkii hankepäätöksen tekemisen jälkeen Jokeri-linjaa varten tarvittavat raitiovaunut HKL:n omistukseen.

HKL toteuttaa hankinnan joko erillisen tarjouskilpailun perusteella tai käyttämällä Transtechin kanssa tehdyn hankintasopimuksen optiotoimintuksia koskevia ehtoja. Hankintapäätös, erityisesti hankittavien vaunujen lukumäärä ja hinta, on hyväksyttävä etukäteen HSL:llä.

Hankepäätöksen ja hankinnan lähtökohtana on edellä kohdassa 2 kirjattu periaate, että hankittavia raitiovaunuja voidaan koko niiden elinkaaren ajan käyttää pääkaupunkiseudun raitiotieliikenteessä.

HSL sitoutuu kattamaan raitiovaunukaluston hankinnasta, ylläpidosta, omistamisesta ja hallinnoinnista HKL:lle aiheutuvat asianmukaiset toteutuneet kustannukset täysimääräisesti.

HKL toimii hankittavien raitiovaunujen matkustajapalvelu- ja liikennöinti-vaatimuksia ja muita tilaajan kannalta merkittäviä kalustovaatimuksia määriteltäessä tiiviissä yhteistyössä HSL:n kanssa. Kustannuksiin merkittävästi vaikuttavat suunnittelu- ja hankintaratkaisut on hyväksyttävä etukäteen HSL:llä.

Hankittavien raitiovaunujen tarkemmassa suunnittelussa vaunujen muotoilun, värityksen ja varustelun osalta otetaan yhteistyössä huomioon HSL:n määrittelemät seudullisen pikaraitiotieliikenteen brändäys- ja palvelutavoitteet

HKL myös vastaa hankittavien raitiovaunujen elinkaarihallinnasta ja kunnossapidosta, ellei vaunujen omistusta ja hallintaa siirretä kalustoyhtiölle kohdan 4.1 VE1 mukaisesti

Raitiovaunujen hankinta toteutetaan yhteisesti sovitun aikataulun mukaisesti, ja mahdollisista muutoksista aikatauluun sovitaan yhteisesti. Lähtökohtana on, että hankintasopimusten mukainen toimitusaikataulu on optimoitu toiminnallisesti Jokeri-radon käyttöäön kanssa.

4. Raide-Jokerin -linjan operointi

HKL hoitaa Raide-Jokeri -linjan operoinnin ja Raide-Jokeri -linjalle hankittavien raitiovaunujen kunnossapidon HSL:n ja HKL:n nykyisen raitio liikenteen operointia koskevan sopimuksen voimassaolon päättymiseen eli 31.12.2024 saakka, ellei HSL päätä kokonaisarvion perusteella järjestää Raide-Jokeri -linjan operoinnin alusta asti kilpailuttamalla.

HKL voi hoitaa Raide-Jokerin kunnossapidon niin, että HKL hankkii ennakoivan ja korjaavan kunnossapidon alihankintana raitiovaunujen toimittajalta tai muulta alan toimijalta.

HKL hoitaa lähtökohtaisesti omistamiensa ja/tai hallinnoimiensa raitiovaunujen ns. raskaan kunnossapidon, vaikka tilaisikin raitiovaunujen ennakoivan ja korjaavan kunnossapidon toiselta toimijalta. Uusien raitiovaunujen hankintaan liittyen tai muista tarpeistaan johtuen HKL voi kuitenkin ulkoistaa myös raskaaseen kunnossapitoon kuuluvia töitä.

HSL voi nykyisen Osapuolten välisen raitioliikenteen operointisopimuksen päättymisen jälkeenkin tilata HKL:ltä suoraan hankintana voimassa olevan sääntelyn mukaisesti Raide-Jokeri -linjan operoinnin., mikäli HSL pitää tätä toimintakonseptia kustannustehokkaana ja tarkoituksen mukaisena ratkaisuna.

4.1. Raide-Jokeri -linjan liikenteen operoinnin kilpailuttaminen ja raitiovaunujen vuokraaminen HSL:lle

Mikäli HSL raitioliikenteen tilaajana ja toimivaltaisena viranomaisena päättää kilpailuttaa Raide-Jokeri -linjan liikenteen operoinnin haluamaan ajankohtana,

kilpailuttamisen toteuttamista varten HSL saa vuokrasopimuksella HKL:n Raide-Jokeri -linjaa varten hankkimien raitiovaunujen hallinnan niin, että voi luovuttaa vaunut edelleen sen operaattorin käyttöön, joka voittaa tarjouskilpailun liikenteen operoinnista.

HKL-sitoutuu sen jälkeen, kun HSL tekee Raide-Jokerin -linjan kaluston eriyttämisestä kirjallisen esityksen, toteuttamaan läpinäkyvän eriyttämisratkaisun, joka mahdollistaa ko. kaluston vuokraamisen pitkäaikaisella vuokrasopimuksella HSL:lle, HKL:llä on vaihtoehtoina eriyttämisratkaisun toteuttamiseksi ainakin seuraavat menettelyt, joista HKL valitsee tarkoituksenmukaisimman ratkaisun:

VE1 HKL siirtää hankkimansa raitiovaunut erikseen sovittavan kalustoyhtiön omistukseen ja/tai hallintaan niin, että kalustoyhtiö vuokraa ko. kaluston HSL:lle niin, että kalustoyhtiön HSL:ltä perimä vuokra kattaa kaikki HKL:n kalustoinvestoinnista kalustoyhtiölle ja HKL:lle aiheutuvat kustannukset läpinäkyvästi ja täysimääräisesti ja niin, että vuokraan sisältyvät myös kaluston hallinnointiin ja raskaaseen kunnossapitoon liittyvät kustannukset; tai

VE2 HKL vuokraa suoraan hankkimansa raitiovaunut HSL:lle niin, että HKL:n saama vuokra HSL:ltä kattaa kaikki HKL:n tekemästä kalustohankinnasta HKL:lle aiheutuvat kulut läpinäkyvästi ja täysimääräisesti ja niin, että vuokraan sisältyvät myös kaluston hallinnointiin ja raskaaseen kunnossapitoon liittyvät kustannukset.

HKL määrittelee kaikki edellä tarkoitetut kalustoa koskevat vuokrat läpinäkyvästi noudattaen alan käytäntöjä. Laskutusperusteina käytettävät toteutuneet asianmukaiset kustannukset on esitettävä HSL:lle eriteltyinä.

5. Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapito

HKL pitää kunnossa Raide-Jokeri -linjaa varten hankkimansa raitiovaunut ja vastaa niiden ennakoivasta ja korjaavasta kunnossapidosta sekä raskaasta kunnossapidosta, ellei Osapuolten kesken muuta erikseen sovita.

Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapito hoidetaan HKL:n toimesta ainakin niin kauan, kun HKL vastaa Raide-Jokeri -linjan liikennöinnistä HSL:n kanssa tehdyn operointisopimuksen perusteella.

Mikäli HSL päättää järjestää liikenteen operoinnin kilpailuttamalla, sopivat HSL ja HKL Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapidosta erikseen niin, että kunnossapidossa toteutuu joku seuraavista toimintakonsepteista sen mukaan kuin HSL katsoo tarkoituksenmukaiseksi ja HKL ja HSL tämän mukaisesti vielä erikseen yksityiskohtaisesti sopivat:

VE1 Kilpailutetussa liikenteessä HKL tai HKL:n alihankkija, jonka toimista HKL on vastaa kuin omistaan, vastaa Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapidosta niin, että raitiovaunujen ennakoivasta ja korjaavasta kunnossapidosta on erillinen sopimus HKL:n ja HSL:n kesken.

VE2 Kilpailutetussa liikenteessä operaattori vastaa raitiovaunujen ennakoivasta ja korjaavasta kunnossapidosta ja HKL niiden ras-kaasta kunnossapidosta. VE2 voi tarkoittaa, että HKL:n ja HKL:n alihankkijan erillinen kunnossapitoa koskeva sopimus tulee HKL:n toimesta siirtää, mikäli HSL sitä edellyttää, olemaan voimassa HSL:n kilpailussa valitseman raitioliikenneoperaattorin ja HKL:n kunnossapito-operaattorin kesken. HKL ottaa tämän huomioon tehdessään mahdollisesti sopimuksia Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapidosta alihankkijansa kanssa. Tässä mallissa HSL:n ja kilpailutetun liikenteen voittaneen operaattorin väliseen sopimukseen sisältyy myös raitiovaunujen ennakoiva ja korjaava kunnossapito. HSL on tässä toimintamallissa suhteessa HKL:ään vastuussa siitä, että kilpailutetun sopimuksen perusteella toteutuva kunnossapito tukee raitiovaunujen hankintasopimuksen mukaisen elinkaaren toteuttamista.

Mikäli HSL päättää järjestää Raide-Jokeri -linjan liikenteen kilpailuttamalla. HSL päättää Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapidosta edellä selvitettyjen lähtökohtien ja vaihtoehtojen pohjalta niin, että raitiovaunujen kokonaiskunnossapidossa toteutuvat sen kaikkien osa-alueiden

- päivittäishuolto
- ennakoiva ja korjaava kunnossapito
- ns. raskas kunnossapito

osalta HSL:n kannalta tarkoituksenmukaiset ja HSL:n hyväksymät ratkaisut.

Yleisinä periaatteina kilpailutetun liikenteen hoitamisessa on, että operoinnista ja päivittäishuollosta vastaa lähtökohtaisesti voittanut operaattori ja että ennakoiva ja korjaava kunnossapito sekä ns. raskas kunnossapito järjestetään erillisillä sopimuksilla HKL:n ja HSL:n kesken edellä selvitettyjen vaihtoehtojen pohjalta ja niin, että HKL tarpeen mukaan voi käyttää kaikissa näissä tehtävissä myös alihankkijaa.

6. Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen kunnossapitoa koskevat vaatimukset ja laatutaso

HKL:llä on Raide-Jokeri -linjaa varten hankittavien raitiovaunujen omistajana ja/tai haltijana velvollisuus määritellä raitiovaunujen kunnossapitovaatimukset/kunnossapitokonsepti niin, että lähtökohtana ovat raitiovaunujen toimittajan asettamat kaluston kunnossapitoa koskevat vaatimukset.

Kaikessa raitiovaunujen ennakoivassa ja korjaavassa kunnossapidosta tulee noudattaa edellä tarkoitettuja HKL:n raitiovaunukaluston omistajana ja/tai haltijana hyväksymiä määrittelyjä riippumatta siitä toimittaako kunnossapidon HKL, HKL:n käyttämä kunnossapito palvelutuottaja tai HSL:n järjestämässä tarjouskilpailussa voittanut raitioliikenteen operaattori joko itse niin, että operaattori käyttää kunnossapidossa HKL:ää /HKL:n valitsemaa kunnossapito-operaattoria tai itse käyttämäänsä kunnossapito-operaattoria.

7. Raide-Jokeri -linjan raitiovaunuja koskeva kunnossapitositoumus

HKL tulee määrittelemään Raide-Jokeri -linjaa varten hankittujen raitiovaunujen kunnossapidon vaatimukset ja kunnossapitotason niin, että ne noudattavat raitiovaunuvalmistajan määrittelyjä. HKL myös raitiovaunukaluston omistajana ja/tai haltijana omalta osaltaan valvoo Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen ennakoivan ja korjaavan kunnossapidon toteutumista ns. omistajaominaisuudessa.

HKL ja HSL määrittelevät yhdessä Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen linjakelpoisuusvaatimukset niin, että niissä otetaan huomioon raitiovaunujen käyttö niiden kunnossapidon kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla sekä raitiovaunujen turvallisuuteen ja matkustajapalveluun liittyvät vaatimukset.

Raide-Jokeri -linjan raitiovaunuille määriteltävän HKL:n kunnossapitositoumuksen tarkoituksena on varmistaa Raide-Jokeri -linjan operoinnin toteutuminen HSL:n ja HKL:n yhteisesti määrittelemällä korkealla käyttöasteella sekä varmistaa, että hankittujen raitiovaunujen elinkaariodotus toteutuu suunnitellusti.

8. Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen elinkaaren hallinta ja kaluston kehittäminen

HKL vastaa vaunukaluston elinkaaren kattavasta hallinnasta (peruskorjaukset ja ns. raskaan kunnossapidon työt, muutos- ja kehitysinvestoinnit, varaosien saatavuuden varmistaminen jne.) siten, että raitiovaunut säilyvät kustannustehokkaasti käyttökelpoisina mahdollisimman pitkään. Kaluston pitkäjänteinen kehittäminen liikennöinnin, kunnossapidon ja matkustajapalvelun muuttuvien tarpeiden sekä kehittyvän teknologian mukaisesti suunnitellaan yhteistyössä HSL:n ja mahdollisen kilpailutetun operaattorin kanssa. Mikäli vaunujen omistus siirretään kohdan 4.1 VE1 mukaisesti kalustoyhtiölle, vastuu elinkaarihallinnasta siirtyy myös kalustoyhtiölle.

9. Raide-Jokeri -linjaa varten tarpeelliset varikkotilat ja varikkotilojen elinkaarenaikainen käyttö

HKL toteuttaa Raide-Jokeri -hankkeessa yhdessä Espoon kaupungin kanssa Raide-Jokeri -linjan liikennettä varten tarvittavien raitiovaunujen varikkotilat. Varikkotilojen kunnossa- ja ylläpitokustannukset sisältyvät HKL:n operointikorvaukseen HSL:n ja HKL:n kesken raitioliikenteen operointisopimuksessa sovitulla tavalla niin kauan, kun HKL vastaa Raide-Jokeri -linjan operoinnista.

Mikäli HSL järjestää liikenteen kilpailuttamalla, sitoutuu HKL vuokraamaan HSL:lle Raide-Jokeri -linjan liikennöintiä varten tarpeelliset varikkotilat kilpailutettavan liikenteen hoitamista varten niin, että vuokraus käsittää sekä Helsingin alueella. Espoon alueella sijaitsevien varikkotilojen vuokraamisesta neuvotellaan ja päätetään erikseen yhteistyössä Espoon kanssa.

Ns. monitoimijavarikkojen käytön periaatteista sovitaan erikseen niin, että alustavat linjaukset ovat jo mukana tämän pöytäkirjan pohjalta tehtävässä sopimuksessa.

Selvyyden vuoksi todetaan, että Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen raskaasta kunnossapitoa varten HKL käyttää myös HKL:n raitioliikenteen muita varikkotiloja. Myös näiden varikkotilojen käyttö sisältyy HKL:n operointisopimukseen niin kauan, kun HKL vastaa Raide-Jokeri -linjan operoinnista.

Mikäli HSL järjestää liikenteen kilpailuttamalla, on HKL:llä edelleen oikeus periä HSL:ltä vuokraa myös niistä muista raitiovaunuvareikkotiloista, joita HKL käyttää Raide-Jokeri -linjan raitiovaunujen raskaaseen kunnossapitoon. HKL:n pitää näiden tilakustannusten osalta osoittaa HSL:lle, miten nämä kustannukset on määritelty ja laskettu niin, että voidaan läpinäkyvästi osoittaa, että kyse on pelkästään Raide-Jokeri -linjan raitiovaunuihin kohdistuvista kustannuksista.

Edellä määritellyillä järjestelyillä, joiden yksityiskohtainen valmistelu käynnistetään HSL:n HKL:lle tekemällä ilmoituksella, varmistetaan, että HKL:n yhdessä Espoon kanssa Raide-Jokerin liikennöintiä varten rakennuttamat varikkotilat säilyvät varikkotilat palvelevat koko niiden suunnitellun, tarkoituksenmukaisen käyttöiän pääkaupunkiseudun raitioliikenteen käytössä, ja että ns. raskaasta kunnossapitoa varten tarvittavina tiloina käytetään HKL:n omia varikkotiloja.

HKL määrittelee kaikki edellä tarkoitetut varikkovuokrat läpinäkyvästi noudattaen alan käytäntöjä.

Vuokrasopimuksen perusteitten määrittelystä, mukaan lukien tuotto prosenttia koskevat linjaukset, sovitaan jo tämän pöytäkirjan perusteella tehtävässä sopimuksessa.

10. Vastuu Raide-Jokeri –hankkeen kalustohankintaan liittyvistä riskeistä ja lisäkustannuksista

Pöytäkirjan perusteella tehtävässä sopimuksessa sovitaan kustannusten ja riskien jakamisesta ja niiden minimoimisesta poikkeustilanteissa, joissa Jokeri-radon rakentaminen keskeytyy, tai viivästyy merkittävästi.

Sovittavaa: jos ratahanke ei käynnisty (valtio ei myönnäkään rahoitusta seuraavassa budjetissa), sen toteutus keskeytyy tai valmistuminen viivästyy, miten riskit ja kustannukset vaunujen osalta käsitellään? Erityisesti vaunujen toimitus/käyttöönottokataulun sovitus radan käyttöönoton viivästymiseen.

11. Pätevyysjärjestys

Mikäli Yhteistyöpöytäkirjan ja HSL:n ja HKL:n välisen operointisopimuksen välillä on ristiriitaa, sovelletaan ensisijaisesti tätä Yhteistyöpöytäkirjaa.

Yhteistyöpöytäkirjaa on tehty kaksi (2) samasanaista kappaletta yksi kummallekin Osapuolelle.

Helsingissä . päivänä elokuuta 2016

HELSINGIN KAUPUNGIN LIKENNELAITOS -LIKELAITOS

Ville Lehmuskoski
toimitusjohtaja

Yrjö Judström
hallintojohtaja

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄ

XXXX
XXXXX

XXXXX
XXXX